

Sygn. akt I ACa 188/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Żelazowski
Sędziowie:	SSA Ryszard Iwankiewicz (spr.) SSA Krzysztof Górski
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2016 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) Funduszu (...) w W.

przeciwko J. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 16 grudnia 2015 roku, sygn. akt I C 843/15

oddala apelację.

SSA K. Górski SSA T. Żelazowski SSA R. Iwankiewicz

I ACa 188/16

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne, które legły u podstaw wydania zaskarżonego wyroku oraz ich ocenę prawną. Ponieważ sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Zakres zaskarżenia obejmuje jedynie rozstrzygnięcie o rozłożeniu świadczenia na raty oraz orzeczenie o kosztach procesu. Apelujący zakwestionował brak rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty, które zgodnie z żądaniem powoda miały wynosić po 300 zł miesięcznie oraz niezastosowanie przez Sąd Okręgowy art. 102 k.p.c.

Stosownie do art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia.

Instytucja rozłożenia na raty zasądzonych świadczeń stanowi rozwiązanie mające służyć interesowi dłużnika, który z powodów przez siebie niezawinionych nie jest w stanie jednorazowo uczynić zadość spełnieniu zasądzonych świadczeń, natomiast spłata ratalna lub w późniejszym terminie będzie dla nich realnie dogodniejsza. Podkreślić jednak należy wyjątkowość regulacji art. 320 k.p.c. oraz obowiązek sądu brania pod uwagę nie tylko sytuacji dłużnika, ale również interesów wierzyciela. Wskazać też trzeba na istotne znaczenie dla korzystania z tej nadzwyczajnej instytucji, charakteru zasądzanego świadczenia, tak by nie premiować dłużników niesolidnych i nie dających gwarancji, że należności, mimo rozłożenia na raty, nie będą realizowane.

Podstawą zastosowania powołanego wyżej przepisu jest wyłącznie uznanie sądu, że zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki, na przykład, że ze względu na stan majątkowy, rodzinny, czy zdrowotny spełnienie zasądzonych świadczeń przez pozwanego niezwłocznie lub jednorazowo byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (M. Jędrzejewska (w:) "Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.", t. 2, red. T. Ereciński, s. 24 i n.). Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r. w sprawie V CSK 20/06 wyjaśniono, iż: "w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, że art. 320 k.p.c., mimo swojej lokaty, jest przede wszystkim normą z zakresu prawa materialnego (por. wyrok z dnia 9 sierpnia 2005 r. 2005 r., nr IV CK 82/05, niepubl.) oraz że przepis ten, w zakresie objętym jego hipotezą, wyłącza stosowanie art. 5 k.c. (wyrok z dnia 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94, LEX nr 82293)."

Domagając się rozłożenia zasądzonych świadczeń na raty, pozwany ograniczył swoją argumentację w apelacji jedynie do ogólnikowego powołania się na swoją trudną sytuację majątkową i rodzinną, zaś w postępowaniu pierwszoinstancyjnym przedłożył dokumenty o wysokości otrzymywanego świadczenia emerytalnego (pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stwierdzające, iż od dnia 1 marca 2015 r. wysokość świadczenia do wypłaty wynosi 1100.45 zł miesięcznie) oraz wyroki Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim, którymi przywrócono pozwanemu utracone posiadanie nieruchomości (kart 27-39).

Stwierdzić zatem trzeba, że pozwany nie podważył wyników sędziowskiej oceny, która skutkowałą przyjęciem, że nie można dopatrzeć się w sprawie wypadku szczególnego uzasadniającego zastosowanie art. 320 k.p.c. Na okoliczności takie nie naprowadził też skarżący w apelacji. Jak zaś słusznie dostrzegł Sąd Okręgowy nie jest sytuacją wyjątkową, mającą w myśl art. 320 k.p.c. działać na korzyść dłużnika, sam fakt otrzymywania przez pozwanego niskiej emerytury, jeżeli jednocześnie nie wskazano zdarzeń, które pozwalałyby uznać, że do utraty płynności finansowej pozwanego doszło z przyczyn niezależnych i niezawinionych przez apelującego.

Podkreślenia wymaga przy tym i to, że rozłożenie zasądzonych świadczeń na raty jest racjonalne, gdy dłużnik wykaże, że dysponować będzie środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. W niniejszej sprawie pozwany nie przedstawił w tym względzie żadnych twierdzeń faktycznych ani dowodów, co także przemawiało przeciwko postulatowi skarżącego, zwłaszcza jeżeli uwzględni się kwotę zasądzonych świadczeń ((87 426.77 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 września 2013 r.) oraz postulowaną wysokość rat (300 zł miesięcznie). Należy mieć bowiem na uwadze, że ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Istotne znaczenie ma również i to, że pozwany nie wykazał, aby podjął konkretne działania w celu przygotowania się do spłaty długu. W ocenie Sądu Apelacyjnego uwzględnienie wysokości i terminów rat wnioskowanych w apelacji prowadziłyby do nieuzasadnionego opóźnienia zaspokojenia powoda.

W tej sytuacji słusznym jest pozostawienie do decyzji wierzyciela ewentualnego umożliwienia pozwanemu ratalnego spłacania należnego mu świadczenia i zawarcia porozumienia dotyczącego spłaty długu po uprawomocnieniu się wyroku.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 102 k.p.c. zwrócić należy uwagę, że do jego zastosowania nie wystarcza zła sytuacja majątkowa strony. Przepis wymaga, by wystąpiły okoliczności szczególne. Nie jest taką szczególną okolicznością sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych ani jej wiek (por. postanowienia SN m.in. z 11 lutego 2010 r., I CZ 112/2009, z 26 stycznia 2007 r., V CSK 292/2006, z 23 sierpnia 2012 r., II CZ 93/2012, z 5 lipca 2012 r., IV CZ 42/2012, z 23 maja 2012 r., III CZ 25/2012). Żadne szczególne okoliczności w rozumieniu tego przepisu w tej sprawie nie występują, a zwolnienie od kosztów sądowych nie oznacza automatycznie nieponoszenia przez przegrywającą stronę kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej.

W tym stanie rzeczy apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA R. Iwankiewicz SSA T. Żelazowski SSA K. Górski